

ІНТЕГРАЦІЯ НАУКОВИХ І ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ У РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7215>

ЛАВРІНЕНКО

Олександр Андрійович

доктор педагогічних наук,
професор, головний науковий
співробітник відділу теорії і
практики педагогічної освіти
Інституту педагогічної
освіти і освіти дорослих імені
Івана Зязюна Національної
академії педагогічних наук
України,
м. Київ, Україна

МОЗГОВИЙ

Віктор Леонідович

доктор педагогічних наук,
професор, в.о. заступника
директора з навчально-наукової
роботи Навчально-наукового
педагогічного інституту
імені В.О. Сухомлинського
Національного університету
кораблебудування імені
адмірала Макарова,
м. Миколаїв, Україна

ПЕТРЕНКО

Лариса Михайлівна

доктор педагогічних наук,
професор, завідувач відділу
теорії і практики педагогічної
освіти Інституту
педагогічної освіти і освіти
дорослих імені Івана Зязюна
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті проаналізовано інноваційну діяльність Центру педагогічної майстерності і навчання дорослих імені І.А. Зязюна у період 2020-2025 рр. Розкрито напрями співпраці Центру з громадською науково-педагогічною організацією «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих», відділом теорії і практики педагогічної освіти та відділом змісту і технологій педагогічної освіти ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, а також з кафедрами педагогіки і психології закладів вищої освіти. Висвітлено взаємодію Центру з закладами вищої та фахової передвищої освіти, науковими установами та громадськими організаціями, що сприяють розвитку педагогічної майстерності, освіти дорослих і психолого-педагогічної підтримки в умовах пандемії та війни. Окреслено географічну представленість партнерських зв'язків Центру, його просвітницьку діяльність серед різних категорій населення. Представлено інновації Центру, зокрема: впровадження концепту «Педагогіка зраненого серця», реалізацію курсів підвищення кваліфікації, проведення науково-практичних заходів (гостьові лекції, методичні семінари, партнерські проекти тощо). Діяльність

Центру розглядається як приклад ефективного поєднання наукових підходів, соціальної відповідальності та інноваційної практики в сучасній педагогічній освіті, що відповідає стратегічним орієнтирам розвитку освіти в Україні.

Ключові слова: педагогічна майстерність; освітні інновації; внутрішньо переміщені особи; науково-педагогічна співпраця; викладачі; педагоги; професійний розвиток.

У контексті безпрецедентних викликів, спричинених повномасштабною війною та глобальними процесами цифровізації, освітня сфера України зазнає глибоких трансформацій. Ці зміни актуалізують потребу в переосмисленні підходів до професійної підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників, зокрема в площині особистісно орієнтованого навчання, інноваційної педагогіки та освіти дорослих.

У складному соціально-політичному контексті сучасності особливої актуальності набуває інтеграція наукових і громадських ініціатив, спрямованих на розвиток педагогічної майстерності та освіти дорослих у кризових умовах. Йдеться про узгоджену діяльність [Центру педагогічної майстерності і навчання дорослих імені І.А. Зязюна](#) (далі – Центр) як структурного підрозділу [Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України](#) (далі – ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України), Громадської науково-педагогічної організації «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих», а також наукових відділів ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України – [відділу теорії і практики педагогічної освіти](#) та [відділу змісту і технологій педагогічної освіти](#).

Спільна діяльність цих інституцій формує партнерську екосистему, що забезпечує розвиток педагогічної майстерності, підтримку професійного зростання освітян і впровадження інноваційних практик у сфері освіти дорослих. Така взаємодія створює цілісний простір професійного розвитку, в якому поєднується наукова експертиза, практичний досвід і громадянська ініціатива. Вона не лише забезпечує науково-методичну підтримку педагогічної спільноти, але й сприяє впровадженню сучасних підходів до педагогічної освіти, що відповідають актуальним викликам, уможливорює визначення стратегічних орієнтирів подальшої інтеграції наукових і громадських зусиль.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує діяльність Центру, який відіграє ключову роль у реалізації стратегічних завдань інтеграції наукових і громадських зусиль у сфері педагогічної освіти. Координатором Центру є [Олександр Андрійович Лаврінченко](#), доктор педагогічних наук,

професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти. Як структурний підрозділ ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, Центр виконує важливу функцію науково-методичної підтримки професійного розвитку педагогів.

Його діяльність охоплює формування нових підходів до викладання психолого-педагогічних дисциплін, модернізацію змісту освіти відповідно до сучасних викликів, а також впровадження інноваційних освітніх практик, орієнтованих на потреби дорослого населення. Завдяки системній роботі Центру забезпечується поєднання академічної експертизи, практичного досвіду та соціальної відповідальності, що сприяє сталому розвитку педагогічної майстерності в умовах трансформаційних змін.

Громадська науково-педагогічна організація (далі – ГПНО) «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих» (директор [Віктор Леонідович Мозговий](#), доктор педагогічних наук, професор, в.о. заступника директора з навчально-наукової роботи [Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова](#)) створена у 2016 р. в структурі Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Її діяльність спрямована на налагодження ефективної взаємодії з закладами освіти, розвиток формальної, неформальної та інформальної освіти, а також на підтримку педагогічних і науково-педагогічних працівників у процесі професійного зростання (НАПН України, n.d.; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, n.d.; Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, 2023).

Узгодженість дій Центру і ГПНО та наукових відділів ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України з національними і міжнародними стратегічними документами є ключовою умовою ефективної реалізації їхньої спільної місії. Концептуальні засади діяльності цих інституцій відповідають положенням Концепції розвитку педагогічної освіти України (МОН України, 2018), Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2023 рр. (Кабінет Міністрів України, 2022), а також орієн-

тирам Європейської рамки компетентностей для навчання впродовж життя (European Union, 2021). Отже, у центрі уваги — компетентісно орієнтований підхід, педагогіка партнерства, інтердисциплінарність, цифрова грамотність та емоційна стійкість педагогів, що є визначальними для модернізації педагогічної освіти в умовах кризових викликів.

У цьому контексті ГНПО, як неприбуткова організація, що об'єднує наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, виконує важливу функцію — практичну реалізацію наукових ідей Центру та співробітників відділів ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, зокрема:

- відділу теорії і практики педагогічної освіти (завідувач відділу — доктор педагогічних наук, професор *Лариса Михайлівна Петренко*);
- відділу змісту і технологій педагогічної освіти (завідувач відділу — доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України *Мирослава Петрівна Вовк*).

Реалізація спільних науково-просвітницьких, методичних та соціальних завдань здійснюється через:

- розвиток науково-просвітницької діяльності у сферах педагогіки, андрагогіки, психології, філософії освіти;
- впровадження інноваційних та інтегративних технологій, спрямованих на підвищення педагогічної майстерності;
- підтримку безперервного професійного саморозвитку педагогів (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, n.d.; НАПН України, n.d.).

Таким чином, взаємодія Центру, ГНПО та наукових відділів ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України формує цілісну модель науково-методичної підтримки освітян, сприяє оновленню змісту педагогічної освіти та забезпечує її сталий розвиток у складних соціально-політичних умовах.

У контексті взаємодії Центру ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України з громадсько-науковою педагогічною організацією простежується послідовна орієнтація на розвиток професійної компетентності педагогів, зокрема через підтримку особистісно орієнтованого викладання, впровадження інноваційних освітніх технологій та формування спільнот практиків.

Головною місією ГНПО є розвиток науково-просвітницької діяльності у сферах педагогіки, андрагогіки, психології, філософії освіти та суміж-

них суспільних наук. Організація активно впроваджує інноваційні та інтегративні технології, спрямовані на підвищення педагогічної майстерності вчителів, а також підтримує безперервний професійний саморозвиток особистості (IPOOD hab, 2023).

Вагомим пріоритетом діяльності ГНПО є всебічна підтримка членів спільноти у задоволенні їх наукових інтересів і особистісної самореалізації у професійній сфері. Серед ключових напрямів роботи організації:

- розвиток педагогічної майстерності через організацію тренінгів, семінарів та наукових заходів;
- сприяння професійному самовдосконаленню і саморозвитку;
- популяризація наукових здобутків та інноваційних практик;
- надання методичної допомоги викладачам різних освітніх рівнів.

У період 2020-2025 рр. діяльність Центру зазнала суттєвих змін у зв'язку з глобальними викликами — пандемією COVID-19 та повномасштабним воєнним вторгненням російської федерації в Україну. Ці події стали каталізатором оперативного впровадження онлайн-інструментів, а також масштабного розвитку дистанційних і змішаних форматів роботи. Така адаптація дала змогу не лише зберегти якість науково-педагогічних проєктів, а й значно розширити вплив в освітньому середовищі.

Перехід до цифрових форматів супроводжувався активізацією партнерських зв'язків Центру з провідними закладами вищої освіти, науково-дослідними інституціями та громадськими організаціями. Це підтверджує сталу позицію Центру та партнерських інституцій як важливого центру педагогічної науки і практики, здатного оперативно реагувати на виклики часу та забезпечувати науково-методичну підтримку освітянської спільноти.

Закріплення та розвиток партнерських зв'язків із науково-освітніми установами є стратегічним напрямом діяльності Центру. Така співпраця сприяє інтеграції сучасних наукових розробок у практику педагогічної майстерності, забезпечує обмін ефективними методиками, а також формує середовище професійного зростання, відкритого до інновацій і міждисциплінарного діалогу.

У період 2020-2025 рр. створена в ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України мережева співдружність педагогічної інновації дала змогу не

лише адаптувати свою діяльність до умов пандемії COVID-19 та повномасштабного воєнного вторгнення російської федерації в Україну, а й продемонструвала здатність до стратегічного розвитку. Впровадження онлайн і змішаних форматів роботи забезпечило збереження високої якості науково-педагогічних проєктів, розширення аудиторії та зміцнення інституційної спроможності організації.

Важливим чинником такого розвитку стало утвердження тісної співпраці зі значним колом закладів вищої та фахової передвищої освіти, серед яких:

- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України;
- Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв);
- Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу;
- Київський національний університет культури і мистецтв (КНУКіМ) – Миколаївська філія;
- Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова;
- Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича;
- Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка;
- Житомирський державний університет імені Івана Франка;
- Центральнотрадянський державний університет імені Володимира Винниченка;
- Український державний університет імені М.П. Драгоманова;
- Полтавський інститут економіки і права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»;
- Фаховий педагогічний коледж Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Окрім закладів освіти, ГНПО активно співпрацює із громадськими організаціями та професійними спільнотами, серед яких:

- Рада молодих вчених при Міністерстві освіти і науки України;
- Рада молодих вчених Київського національного університету культури і мистецтв;
- Центр педагогічної майстерності Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

Ці партнерські зв'язки стали основою для реалізації низки наукових, просвітницьких і методичних проєктів, зокрема:

- серії міжінституційних науково-практичних семінарів із питань педагогічної майстерності та освіти дорослих;
- онлайн-курсів з розвитку емоційної стійкості та цифрової грамотності педагогів;
- спільних публікацій у фахових виданнях;
- участі у всеукраїнських та міжнародних конференціях, круглих столах, форумах.

Завдяки цій співпраці синергетичний альянс Центру та ГНПО формує надійне середовище для інтеграції наукових розробок у практику, сприяє обміну ефективними методиками та забезпечує підвищення якості педагогічної освіти в Україні. Розширення мережі партнерства з провідними освітніми та науковими установами стало основою для впровадження різноманітних форм співпраці, що забезпечують реалізацію його місії у сфері педагогічної майстерності, освіти дорослих та науково-просвітницької діяльності. Взаємодія із закладами освіти, науковими інституціями та громадськими організаціями здійснюється через широкий спектр заходів, які сприяють популяризації наукових здобутків, підвищенню кваліфікації педагогів та розвитку психолого-педагогічного супроводу освітнього процесу (рис. 1).

Рис. 1. Кількість заходів за формами у діяльності ГНПО у 2020-2025 рр.

Джерело: розроблено автором

На діаграмі відображено кількісні показники заходів, реалізованих ГНПО за підтримки кафедр закладів вищої освіти у межах науково-просвітницької та методичної діяльності упродовж 2020-2025 рр. Візуалізація дозволяє оцінити пріоритети організації у виборі форматів взаємодії із педагогічною спільнотою. Найбільшу частку становлять заходи, спрямовані на популяризацію наукових результатів (12), що свідчить про активну публічну комунікацію наукових ідей та розробок. Значну увагу також було приділено підтримці внутрішньо переміщених осіб (8), що демонст-

рує соціальну відповідальність організації в умовах воєнного стану. Високий рівень активності спостерігається у проведенні відкритих лекцій та майстер-класів (7), які сприяють поширенню сучасних педагогічних практик. Меншою мірою були представлені міжнародні конференції (3) та педагогічні стендапи (2), що може бути зумовлено обмеженнями мобільності та ресурсів у кризовий період. Загалом, діаграма демонструє збалансовану структуру заходів, що поєднує наукову, освітню та соціальну складові та відповідає місії ГНПО як центру педагогічної майстерності та освіти дорослих.

Зазначена різноманітність форм роботи забезпечила комплексний підхід до розвитку педагогічної майстерності і підготовки висококваліфікованих кадрів, а також стала дієвим інструментом адаптації системи освіти до викликів сучасності.

Важливим аспектом діяльності мережевої співдружності педагогічної інновації у 2020-2025 рр. є її широка географічна представленість, що підтверджується картою партнерських зв'язків, які охоплюють різні регіони України — від заходу до сходу, від півночі до півдня (рис. 2). На карті позначено ключові локації, де реалізовувалися науково-просвітницькі, методичні та освітні ініціативи організації.

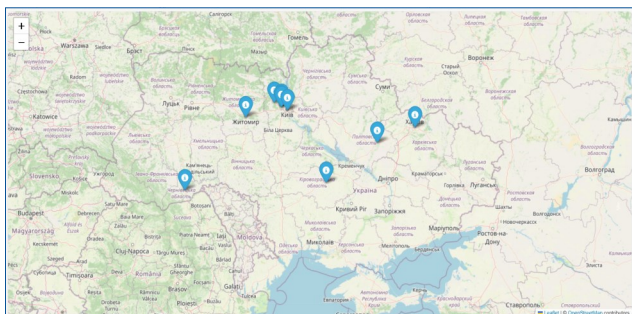

Рис. 2. Географічна представленість партнерських зв'язків ГНПО «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих»

Джерело: розроблено автором

Зокрема, активна співпраця здійснювалася з освітніми установами у таких містах, як Миколаїв, Івано-Франківськ, Київ, Чернівці, Полтава, Житомир, Кропивницький, що свідчить про всеукраїнський масштаб діяльності ГНПО. Наведена просторова розгалуженість дала змогу забезпечити доступ до освітніх ресурсів для широкого кола педагогічних працівників, включаючи представників внутрішньо переміщених осіб, які потребували підтримки в умовах воєнного стану.

Географічна карта партнерства не лише візуалізує масштаби діяльності, а й демонструє здат-

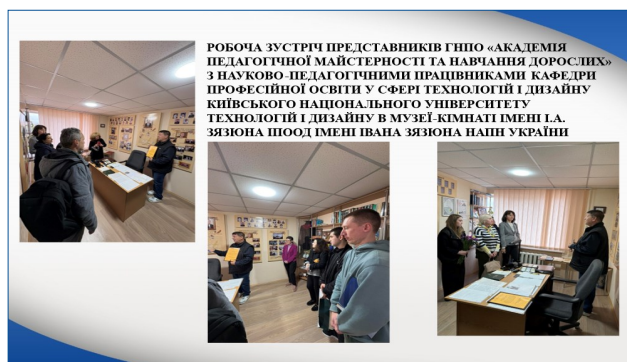
ність організації до інтеграції регіонального досвіду в загальнонаціональні освітні процеси, що відповідає сучасним тенденціям децентралізації та розвитку освіти дорослих в Україні.

Узагальнення результатів діяльності Центру в 2020-2025 рр. засвідчує його здатність не лише адаптуватися до кризових умов, а й активно розвивати партнерську мережу, впроваджувати інноваційні формати співпраці та забезпечувати науково-методичну підтримку педагогічної спільноти. Наступним важливим вектором діяльності мережевої співдружності педагогічної інновації є співпраця з кафедрами закладів вищої освіти, що здійснюється на системній основі та охоплює ключові напрями підтримки педагогічної науки і практики.

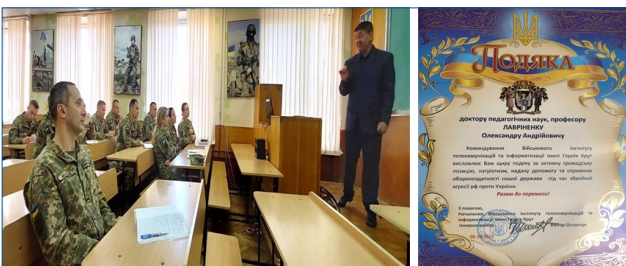
У межах розширеної партнерської мережі Центр здійснює системну співпрацю з кафедрами закладів вищої освіти, що спрямована на підтримку педагогічної науки, вдосконалення освітньої практики та розвиток професійної компетентності викладачів. Основні напрями цієї взаємодії охоплюють:

- **Популяризацію наукового доробку** відділу теорії і практики педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України серед педагогів усіх рівнів освіти. Така діяльність сприяє поширенню провідних освітніх ідей, методик та концептуальних підходів у широких педагогічних колах, формуючи підґрунтя для оновлення змісту педагогічної освіти.

- **Ознайомлення та впровадження педагогічних і психологічних методик**, орієнтованих на педагогізацію й психологізацію освітнього процесу. Особливий акцент робиться на адаптацію освітнього середовища до викликів воєнного часу та процесів післявоєнного відновлення, що дає змогу забезпечити емоційну підтримку учасників освітнього процесу та підвищити його гуманістичну спрямованість (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2025).

Ще одним напрямом діяльності синергетичного альянсу є *розробка та впровадження методичних рекомендацій* щодо вдосконалення викладання психолого-педагогічних дисциплін, а також підвищення професійних компетентностей викладачів (Лавріненко, 2024). Це сприяє формуванню сучасного змісту педагогічної підготовки, орієнтованого на компетентнісний, особистісно орієнтований та інтегративний підходи. В сучасних умовах протистояння рашистським загарбникам приділяється значна увага *співпраці з військовими закладами вищої освіти*, зокрема у напрямі вдосконалення психолого-педагогічної компетентності викладачів спеціалізованих військових курсів. Така діяльність є важливою складовою підготовки висококваліфікованих кадрів для Збройних Сил України. Прикладом є науково-практичний захід, проведений 6 жовтня 2023 р., присвячений питанням психологічної підтримки та професійного розвитку військових педагогів (Відділ теорії і практики педагогічної освіти, 2023b).

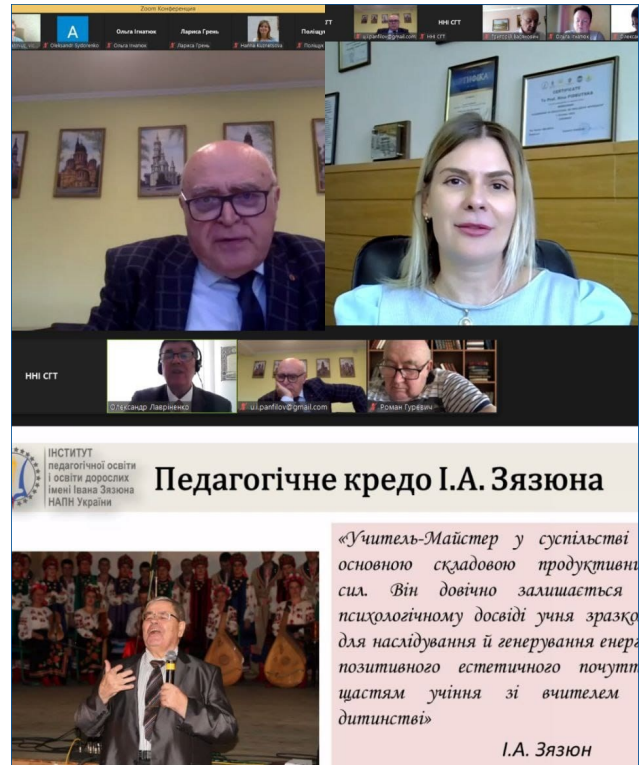

Джерело зображення: Facebook, <https://surl.li/vrudlb>

Зазначені напрями співпраці засвідчують комплексний і системний характер діяльності Центру, орієнтований на підвищення кваліфікації педагогів, науково-методичне оновлення освітнього процесу та впровадження інновацій, що відповідають актуальним викликам часу. Особливої значущості набуває дієва підтримка освітян у складних соціально-політичних умовах, зокрема в контексті воєнного стану та післявоєнного відновлення.

У 2023-2024 рр. ГНПО за підтримки партнерських інституцій реалізувала низку знакових заходів, які суттєво сприяли розвитку педагогічної майстерності, професійному зростанню викладачів та консолідації науково-педагогічної спільноти. Ці події стали не лише майданчиками для обміну досвідом, а й інструментами впровадження сучасних освітніх практик у реальний навчальний процес.

До найрезультативніших форм роботи належать:

Джерело зображення: Facebook, <https://surl.li/smbbci>

- Виступи та презентації для кафедри педагогіки і психології НТУ «ХПІ» із рекомендаціями щодо організації дистанційного навчання в умовах війни (м. Харків, 29 травня 2024 р.) (Відділ теорії і практики педагогічної освіти, 2024).

- Семінари та дискусійні платформи у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (Відділ теорії і практики педагогічної освіти, 2023с), які були спрямовані на розвиток педагогічної майстерності та обговорення актуальних викликів освітнього процесу.

Популярними стали гостьові лекції для кафедр дошкільної та початкової освіти у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка та Житомирському державному університеті імені Івана Франка, відкрита лекція В. Мозгового з майстер-класом «Режисюра педагогічної дії», проведена у Київському національ-

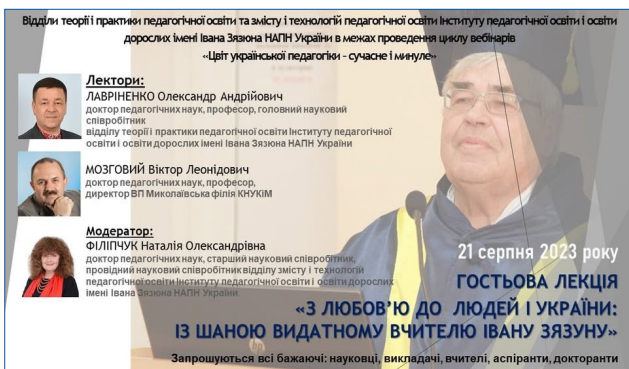
Джерело зображення: Facebook, <https://www.facebook.com/share/p/14FBxv3MiMN/>

Джерело зображення: Вебсайт Київського національного університету культури і мистецтв. <https://knukim.edu.ua/rezhysura-pedagogichnoyi-diyi/>

ному університеті культури і мистецтв (Київський національний університет культури і мистецтв, 2024), що сприяло оновленню змісту професійної підготовки майбутніх педагогів.

21 серпня 2023 р. відбулася онлайн гостьова лекція «З любов'ю до людей і України: із шаною видатному Вчителю Івану Зязюну», що проводилася у межах проведення циклу вебінарів «Цвіт української педагогіки: сучасне і минуле».

Інтересам викладачів кафедр та студентської молоді відповідає тематика вебінарів, круглих столів і семінарів, проведених у Центральноукраїнському державному університеті імені Володимира Винниченка (Відділ теорії і практики педагогічної освіти, 2025). Особливу увагу було приділено методологічному осмисленню сучасних викликів педагогічної діяльності, що знайшли відображення у семінарі «*Теорія надлишкових знань: запит на фундаментальність педагогічної майстерності*» (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2021), який став платформою для міждисциплінарного діалогу та пошуку нових смислів у професійній підготовці педагогів.

Продовженням цієї роботи стала спільна навчально-методична діяльність Центру та ГНПО у межах курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, організованих Центром педагогічної майстерності Івано-Франківського

національного технічного університету нафти і газу у 2020-2024 рр. (Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, n.d.). Ці курси охоплювали тематику розвитку педагогічної рефлексії, емоційної стійкості, цифрової грамотності, а також інтеграції інноваційних методик у викладання психолого-педагогічних дисциплін. Вони стали важливим інструментом підтримки викладачів у період трансформації освітнього середовища, забезпечуючи умови для їхнього професійного зростання та адаптації до нових викликів.

В. Мозговим запроваджено інноваційну форму діяльності організації – стендап, що знайшло схвальні відгуки у педагогічних працівників, викладачів закладів вищої освіти. Так, 27 березня 2025 р. до Міжнародного дня театру В. Мозговим на базі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова для молодих науковців, магістрантів, викладачів університету представлено педагогічний стендап «Учитель 5:0», метою якого була популяризація педагогічної професії у межах сучасної системи вищої освіти (Наукова бібліотека Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, 2025).

2023 та 2025 років ГНПО в рамках діяльності Центру педагогічної майстерності і навчання дорослих імені І.А. Зязюна виступила співзасновником та організатором Міжнародної науково-практичної конференції «Театральна педагогіка у межах воєнного та повоєнного станів: історія, сучасність, майбутнє». Модератором заходу був В. Мозговий. До роботи конференції долучився О. Лаврінченко. У межах заходу, який проведено 6 жовтня 2025 р., порушено актуальні теми розвитку інклюзивного середовища та використання театральної педагогіки у контексті реалізації ідей збереження ментального здоров'я учнів та учителів у межах сучасної системи освіти.

У межах розширення соціального виміру своєї діяльності з 2022 р. Центр педагогічної майстерності і навчання дорослих імені І.А. Зязюна у

співпраці з ГНПО «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих» активно реалізує просвітницькі ініціативи, спрямовані на підтримку внутрішньо переміщених осіб, які проживають у містах Ірпінь, Буча, Гостомель, Бородянка Київської області. Ця робота є відповіддю на актуальні потреби громад, що постраждали внаслідок воєнних дій, і має на меті сприяння емоційному відновленню, соціальній інтеграції та педагогічній підтримці.

Упродовж 2023-2024 рр. у зазначених громадах проведено низку майстер-класів і воркшопів, які модерував О. Лавріненко, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу теорії і практики педагогічної освіти. Учасники заходів ознайомилися з методиками покращення ментального здоров'я, техніками емоційної стабілізації, а також із провідними підходами до виховання дітей у кризових умовах (Відділ теорії і практики педагогічної освіти, 2023а).

Джерело зображення: Facebook, <https://surli.cc/mavqln>

Особливу увагу члени Центру як тристоронньої платформи професійного розвитку педагогів приділяють популяризації теоретико-практичних надбань відділу теорії і практики педагогічної освіти, зокрема тих, що спрямовані на вдосконалення педагогічної техніки, розвиток майстерності педагогічної взаємодії та впровадження нових субдисциплін у системі психолого-педагогічних наук.

Серед зазначених напрямів особливої уваги заслуговує концепція «Педагогіка зраненого серця», автором і розробником якої є О. Лавріненко (Сліверський, 2024; Ясніцька,

2024). Цей концепт реалізує ідеї підтримки та відновлення емоційного здоров'я учасників освітнього процесу, що набуває особливої актуальності в умовах воєнного часу та постконфліктного відновлення. Методологічні засади згаданого напрямку інтегруються у практику роботи з педагогами, студентами та представниками громад, формуючи гуманістичну основу сучасної освіти.

Підсумовуючи зазначимо, що діяльність Центру педагогічної майстерності і навчання дорослих імені І.А. Зязюна у співпраці з Громадською науково-педагогічною організацією «Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих» та відділами ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України у 2020-2025 рр. засвідчує їх вагомий роль у трансформації освітнього простору України. Завдяки широкій партнерській мережі, науково-методичній активності, впровадженню інноваційних підходів та соціально орієнтованим ініціативам, забезпечується інтеграція наукових і громадських ініціатив у розвиток педагогічної майстерності та освіти дорослих у кризових умовах, сталий розвиток педагогічної майстерності та модернізація психолого-педагогічної освіти. Комплексність, наукова обґрунтованість і гуманістична спрямованість діяльності мережевої співдружності педагогічної інновації відповідають стратегічним орієнтирам розвитку освіти в Україні та є прикладом ефективної реалізації її місії в умовах викликів і змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Відділ теорії і практики педагогічної освіти. (2023а, 16 лютого). *Освітній фронт: волонтерська діяльність учених* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://surli.cc/mavqln>
- Відділ теорії і практики педагогічної освіти. (2023b, 6 жовтня). *Педагогічна взаємодія майбутніх офіцерів і викладачів: пошук ефективних методів* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://surli.li/vrudlb>
- Відділ теорії і практики педагогічної освіти. (2023с, 15 жовтня). *Інновації в діяльності відділу теорії і практики педагогічної освіти* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://www.facebook.com/share/p/14FBxv3MiMN/>
- Відділ теорії і практики педагогічної освіти. (2024, 29 травня). *Пам'яті фундатора педагогіки добра* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://surli.li/smbbci>
- Відділ теорії і практики педагогічної освіти. (2025, 28 березня). *Партнерство задля розвитку освіти і науки* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://surli.li/oxrlao>
- Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. (n.d.). *Підвищення кваліфікації/ Центр педагогічної майстерності (ЦПМ)*. <https://>

- nung.edu.ua/department/navchalnyy-viddil/11-pidvyshchennya-kvalifikatsiytsentr-pedahohichnoyi-maysternosti
- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. (n.d.). *Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих імені І.А. Зязюна*. <https://ipood.com.ua/academy-of-pedagogical-mastery-and-adult-learning/>
- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. (2021, 14 червня). Теорія надлишкових знань: запит на фундаментальність педагогічної майстерності [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=x53L612PfUQ>
- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України. (2025, 7 жовтня). *29 вересня 2025 року в кімнаті-музеї академіка Івана Зязюна відбулася робоча зустріч представників Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені* [Зображення додається] [Оновлення статусу]. Facebook. <https://surl.li/rtsosii>
- Кабінет Міністрів України. (2022, 23 лютого). *Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки* (286-р). <https://www.kmu.gov.ua/nras/pro-shvalennya-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti-v-ukrayini-na-20222032-roki-286->
- Київський національний університет культури і мистецтв. (2024, 21 березня). *Режисюра педагогічної дії*. <https://knukim.edu.ua/rezhysura-pedagogichnoyi-di-yi/>
- Лаврінченко, О.А. (2024). *Розвиток педагогічної майстерності викладачів закладів вищої освіти в цифровому освітньому середовищі у повоєнний час : практичний поради́ник*. Київ: ТОВ «Юрка Любченка». <https://surl.li/jcozua>
- Міністерство освіти і науки України. (2018, 16 липня). *Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти* (776). <https://mon.gov.ua/nra/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
- Національна академія педагогічних наук України. (n.d.). *Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України*. https://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/adult_education/
- Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. (2023). *Навчально-науковий педагогічний інститут імені В.О. Сухомлинського*. <https://surl.li/hprfos>
- Наукова бібліотека Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова. (2025, 27 березня). *«Педагогічний Stand Up»* «Учитель 5:0». <https://lib.nuos.edu.ua/педагогічний-stand-учитель-50/>
- Сліверський, Б. (2024, 24 жовтня). *Про педагогіку пораних сердець українських дітей*. Свобода. <https://subscription.svoboda-news.com/про-педагогіку-пораних-сердець-укр/>
- Ясніцька, І. (2024, 28 жовтня). *Педагогіка Зраненого Серця – новий підхід до навчання дітей*. PORTAL POLSKIEGO RADIA SA. <https://www.polskieradio.pl/398/7988/artukul/3440355,педагогіка-зраненого-серця-—новий-підхід-до-навчання-дітей>
- European Union. (2021). *Key competencies for lifelong learning*. <https://data.europa.eu/doi/10.2871/420>
- IPOOD hab. (2023). *Академія педагогічної майстерності та навчання дорослих*. <https://ipoodhab.com/academy-of-pedagogical-mastery-and-adult-learning>

INTEGRATION OF SCIENTIFIC AND PUBLIC INITIATIVES IN THE DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL MASTERY AND ADULT EDUCATION IN CRISIS CONDITIONS

Oleksandr Lavrinenko

DSc in Education, Professor, Chief Researcher of the Department of Theory and Practice of Pedagogical Education, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine Kyiv, Ukraine

Viktor Mozghovyi

DSc in Education, Professor, Deputy Director for Educational and Scientific Work of the V.O. Sukhomlynsky Educational and Scientific Pedagogical Institute Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine

Larysa Petrenko

DSc in Education, professor, Head of the Department of Theory and Practice of Pedagogical Education, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. This article analyses the innovative activities of the Ivan Zyazyun Center for Pedagogical Mastery and Adult Education during the period 2020-2025. It reveals the areas of cooperation between the Center, the public scientific and pedagogical organization «Academy of Pedagogical Mastery and Adult Education», the Department of Theory and Practice of Pedagogical Education, the Department of Content and Technologies of Pedagogical Education at the Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, as well as with the departments of pedagogy and psychology of higher education institutions. The article outlines the Center's interaction with higher and professional pre-higher education institutions, research institutions, and public organisations that contribute to the development of pedagogical excellence, adult education, and psychological and pedagogical support in the context of the pandemic and the war. The geographical representation of the Centre's partnership links and its educational activities among various population groups are outlined. Key innovations are described, including the implementation of the «Pedagogy of the Wounded Heart» concept, the delivery of professional

development programs, and the organization of scientific and practical events (guest lectures, methodological seminars, partnership projects, etc.). The Center's activities exemplify the effective integration of scientific inquiry, social responsibility, and innovative practice in contemporary pedagogical education, aligning with Ukraine's strategic priorities for educational development.

Keywords: *pedagogical mastery; educational innovations; internally displaced persons; scientific and pedagogical cooperation; teachers; educators; professional development.*

Дата публікації: 4 листопада 2025 р.